

A SZABADKERESKEDELEM ÉS A SZELLEMI TULAJDONVÉDELEM KÖLCSÖNHATÁSA

Bakos-Kovács Kitti
adjunktus

Civilisztikai Tudományok Intézete
Szegedi Tudományegyetem

*„Minden a földön, minden a föld fölött
folytonfolyású, mint hegyi záporár;
hullámtörés, lavina, láva
s tűz, örökös lobogó.”*
(Babity Mihály: *In Horatium*)

1. Bevezető

A szellemi alkotások szerepe jelentősen megnőtt az új iparágak, a számítógépi programok és a szoftverfejlesztés, a multimédia, digitális technológia, valamint olyan speciális szakágak, mint a biotechnológia és az orvostechika egyre nagyobb mértékű térhódításával.¹ A technológiai fejlődés által kínált határtalan lehetőségek következtében világméretűvé vált licencforgalom és technológia-transzfer szükségképpen feltételezi a jog oldaláról is a nemzetközi védelem alapjainak kiépítését arra tekintettel,² hogy míg a szellemi alkotások hasznosítására – azok ipari és kereskedelmi felhasználását tekintve – globális térben kerül sor, addig a jogi védelem hatóköre részben területiségében korlátozott.³

A vonatkozó jogi normáknak globális piacgazdaság fényében történő értelmezése során egyrészt a jogterület szabadkereskedelemmel, másrészt gazdasági versennyel (és ebből fakadóan a versenyjoggal), harmadrészt pedig a fogyasztói társadalommal fennálló kapcsolódási pontjait kívánjuk feltárni. Ezt követően a vonatkozó normatív előírások rendszertani elhelyezkedéséből, a jogi szabályozás céljából, illetve tárgyi hatályának az elemzéséből vonhatóak le következtetések arra nézve, hogy a szellemi tulajdon- és jogvédelem – akár annak gazdasági alapjait, akár annak jogi vetületeit tekintve – milyen célkitűzéseket és funkciókat szolgál; a jogi szabályozás hogyan alakul a technika rohamos fejlődése mellett, illetve arra reagálva. Ezeket összefüggéseiben szintetizálva lehet rávilágítani a szabadkereskedelem és a szellemi tulajdon- és jogvédelem sokrétű és funkcionális kapcsolatrendszerére, a jogi szabályozás által védendő és mérlegelendő érdekek összefonódására, amely – a globális gazdasági folyamatok fényében – egyben határon átnyúló jellemzőkkel is bír. A szellemi tulajdonvédelem jogi formáinak és az oltalom feltételeinek kialakítása nemzetál-

¹ LENGYEL Imre: *Regionális gazdaságfejlesztés. Versenyképesség, klaszterek és alulról szerveződő stratégiák*, Akadémiai Kiadó, Budapest, 2010. 56.; PAPP Ferenc: *Az internet és az emberi tényező szerepe a XXI. század tudásalapú gazdaságában*. Tudományos Közlemények 18. 2007. szeptember, 65-66.; SIMAI Mihály: *A tudomány és a főbb globális problémák a tudásalapú gazdaság felé vezető úton*. Gazdaság és Társadalom 2011/3-4. 4.

² MÁDL Ferenc – VÉKÁS Lajos: *Nemzetközi magánjog és nemzetközi gazdasági kapcsolatok joga*, ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2014. 373.

³ MEZEI Péter: *A fájlcsere dilemma. A perek lassúak, az internet gyors*, HVG-ORAC, Budapest, 2012. 52-53.

lami hatáskörbe tartozik, ugyanakkor azonban ezen nemzeti keretek között megalkotott és territoriális hatállyal bíró jogi követelmények az egyes államok között fennálló gazdasági és kereskedelmi kapcsolatok alakulására is hatással vannak.⁴

2. A szabadkereskedelem a szellemi tulajdon- és jogvédelem aspektusából

A tudásalapú társadalmakban a tudás válik az egyik legfontosabb termelési tényezővé; a társadalmi-gazdasági folyamatok komplexitása hozzájárul egyrészt új műszaki megoldások kidolgozásához, másrészt pedig ösztönzi a tudományos kutatásokat.⁵ A szabadkereskedelem keretei között zajló nemzetközi kapcsolatok lehetőséget teremtenek arra, hogy az egyes országok más-más szellemi erőforrásait, kapacitásait és az eltérő mértékben rendelkezésre álló infrastrukturális, anyagi eszközeit kiegyenlítsék, optimalizálják.⁶ E tekintetben nem csupán az államok közötti termelési kapacitások hatékony megosztása járul hozzá a specializációhoz, hanem az adott állam nemzetközi gazdasági kapcsolatai a kutatás-fejlesztések tekintetében is elősegítik a tudás- és technológiatranszferet. Ennek hatása a fejlesztés, a gyártás, valamint az értékesítés folyamatán átívelve, valamennyi gazdasági kapcsolatban szerepet játszva járul hozzá a gazdasági növekedéshez függetlenül attól, hogy ezen megállapításunkat a globális vagy regionális piac működésére, vagy az adott államok belső piaci mechanizmusaira vetítjük.

A szabadkereskedelem és az egyes integrációs formák a kutatás-fejlesztéshez kapcsolódó költségfordítások mérséklését és elosztását is jelentik akként, hogy egyrészt a K+F tevékenység megvalósításához szükséges infrastrukturális beruházások nemzetközi vagy regionális szintű integrációs keretek között, adott esetben több – akár eltérő állam joga szerint alapított és működő – vállalkozás, költségvetési szerv, kutatóhely együttműködésében kerülnek kivitelezésre.⁷ Emellett a közfinanszírozás vagy uniós pályázati források odaítélése révén is biztosítható a szellemi alkotótevékenység, műszaki-innovációs fejlesztések ösztönzése. A szellemi és az ehhez kapcsolódó infrastrukturális és anyagi erőforrások újraelosztását megvalósító határon átnyúló együttműködésekkel eredő költség-elosztás mérsékelheti a profitszerzés és a rentábilis megtérülés szempontjából megjelenő kockázati faktorokat, meggátolhatja az árdrágulást; ezáltal olyan gazdasági előnyök fellépését indukálhatja, amelyek kompenzálhatják és redukálhatják a kutatás-fejlesztési tevékenységek magas költség- és eszközigényéből eredő veszteségek realizálásának lehetőségét, biztosítva ugyanakkor a termék megfelelő színvonalát a fogyasztók számára is elérhető áron.⁸

Egy-egy technológia-fejlesztési beruházást megelőzően mérlegelni kell a befektetett vagyoni erőforrások, eszközigenyek megtérülési rátáját, amelyek beszerzésére akár a szelle-

⁴ WISH, Richard: *Versenyjog*, HVG-ORAC, Budapest, 2010. 755.

⁵ PALÁNKAI Tibor: *Világ gazdaság és integráció*. In: Palánkai Tibor – Kengyel Ákos – Kutasi Gábor – Benczes István – Nagy Sándor Gyula: *A globális és regionális integráció gazdaságtana*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2011. 17.; PAPP, 2007. 72.

⁶ A szabadkereskedelem gazdaságtani szempontú megközelítésére, illetve joggal való kapcsolatára vonatkozóan lásd: BAKOS-KOVÁCS Kitti: *Fogyasztóvédelem a globális gazdaság fényében* c. tudományos előadás kézirat; a konferencia címe: EFOP-3.6.2-16-2017-00007. Projektnyitó rendezvény és szakmai konferencia. Szeged, 2017. október 12.

⁷ SIMAI, 2011. 7-8.

⁸ KESERŰ Barna Arnold: *A szellemi tulajdon a fenntartható fejlődés szolgálatában. II. A szellemi tulajdon-jogok globális szabályozása a fejlődésért*. Szerzői Jogi és Iparjogvédelmi Szemle, 2015. 10. évf. 5. szám, 18.

mi kapacitásokat és potenciált, akár a materiális technikai javakat tekintve határon átnyúló jelleggel vagy határon átnyúló kereskedelem keretei között is sor kerülhet. A szellemi tulajdon- és jogvédelem, valamint a szabadkerkedelem kapcsolatát a fentiek alapján akként kell értékelni, hogy egy termék vagy szolgáltatás fejlesztésére irányuló törekvések, illetve ezek megvalósításának költségvonzatai, a termék ipari hasznosulása következtében jelentkező – a kereslet és más piaci szereplők magatartása, termelése függvényében alakuló – árvonzatok, a termék minőségi jellemzőiből fakadó egyedi meghatározottsága, a határon átnyúló értékesítés lehetőségei egymással kölcsönös függőségben alakulnak, kölcsönhatásban változnak.⁹ Ebből fakadóan a szellemi alkotótevékenységben rejlő háttérrel rendelkező lehetőségek a fenti tényezők keretei között érvényesülnek, illetve determináltak. E vonatkozásban a szabadkerkedelem keretei között megvalósuló, az államok közötti együttműködés révén az értékesítés helyének, térbeli kiterjedésének növelésével a megcélzott felhasználói és fogyasztói kör bővíthető, melynek hatékonyságához az online értékesítési formák elterjedése is hozzájárul. A piaci lehetőségek ezirányú kiszélesedésével ellentételezhető az adott állam gazdaságának szerkezeti összetevőiből, a fogyasztás jellemzőiből, szellemi kapacitásaiból fakadó korlátozottsága, valamint nagyobb arányban biztosítható a kutatás-fejlesztési tevékenység forrásigényének a megtérülése.¹⁰ Ebben a vonatkozásban a szabadkerkedelem a szellemi alkotótevékenység minél szélesebb körű kibontakozását és gazdasági-társadalmi hasznosulását segíti elő, így a szabadkerkedelmi kapcsolatok a kutatás-fejlesztések generátoraiként értékelhetők.

A globális és regionális gazdaság viszonylatában az innovációs folyamatok kettős kötődése és hatása mutatható ki:¹¹ egyrésztől kiemelten jellemző a tudásbázis és a szellemi tőke, valamint a rendelkezésre álló erőforrások egy meghatározott földrajzi területre történő koncentráltasága, amely a helyhez kötött kooperációt erősíti és támogatja.¹² Ezen túlmenően azonban az eltérő tudásbázissal rendelkező régiók versengése is megindul, serkentve ezáltal a lokális folyamatok globális szintre emelését azzal, hogy az informatikai fejlesztések térnyerésével mérsékelhetőek a régiók közötti egyenlőtlenségek és a földrajzi távolság.¹³ A szabadkerkedelem keretei között megvalósuló piacnyitás és a nemzetközi együttműködés hozzájárul ahhoz, hogy a régiókat alkotó egyes államok között a szellemi javak szabadon áramolhassanak, valamint elősegíti az adott állam gazdaságfejlesztésre irányuló politikai céljainak megvalósítását akként, hogy hozzájárul az innovációs és a tudományos célkitűzések gyakorlati megteremtésének feltételeihez akár a szellemi potenciál, akár az eszközigeny tekintetében.¹⁴

3. A gazdasági verseny a szellemi tulajdon- és jogvédelem szemszögéből

A globális versenyben a tartós versenyelőnyök többsége az innovációs készségen, a tudásteremtésen és a szellemi javak megfelelő áramlásán alapszik. A gyorsan változó tech-

⁹ PALÁNKAI, 2011. 17.

¹⁰ Vö. TÓTH Tihámér: *Az Európai Unió versenyjoga*, Complex Kiadó, Budapest, 2007. 21.

¹¹ A régiók versenyképességét meghatározó tényezők rendszerének rombuszmodelljét lásd: LENGYEL, 2010. 69-86.

¹² LENGYEL, 2010. 170-171., 175.

¹³ Uo. 94.; PAPP, 2007. 70.

¹⁴ Uo. 28.

nológiai környezet az élet minden szegmensét átfogja, a gazdasági versenyben betöltött pozíció megőrzése és megszerzése kikényszeríti az új technológiák bevezetését, illetve a gyártási folyamatok megszerzésével szemben is a legújabb módszerek alkalmazásának követelményét támasztja. A technológiai újításokra való törekvés révén a K+F tevékenység – gazdaságtani szempontból – egyben a megújulás és a megfelelő alkalmazkodóképesség eszközeként értékelhető.¹⁵

A szellemi tulajdon vonatkozásában a hasznosítás keretei között különös jelentőséggel bír a versenyképesség megőrzése, mint a vállalkozások gazdasági tevékenysége keretében megjelenő motivációs tényező.¹⁶ A gazdasági verseny lényegi meghatározottságát tekintve „*olyan a gazdaság éltető lelkét jelentő komplex gazdasági, társadalmi jelenségről*” van szó, ahol a kialakult piaci helyzetben a gazdasági szereplők egymástól függetlenül küzdenek a vevők kegyeiért, hogy termelési-szolgáltató tevékenységük eredményeképpen profitot, magasabb értékesítési mennyiséget és/vagy piaci részesedés realizáljanak.¹⁷ A gazdasági versenyt nemzeti, regionális szinten (több állam együttműködésében; ide sorolva a szabadkereskedelmi övezeteket is), illetve globális térben kell értékelni. Ebből fakadóan a szabadkereskedelem, valamint a szellemi tulajdon- és jogvédelem kölcsönhatásában mindenképpen szerepet játszanak a gazdasági verseny tisztaságát garantáló versenyjogi előírások, különös tekintettel vizsgálva az Európai Unió és a tagállamok belső jogában is megjelenő, a hasznosítás kereteit meghatározó licenciával kapcsolatos mentesítéseket.¹⁸

Az Európai Unió joga és a nemzeti versenyjogi előírások tiltják a versenykorlátozó megállapodásokat, a gazdasági erőfölénnyel való visszaélést, illetve a versenyellenes, vállalkozások közötti összefonódásokat,¹⁹ ugyanakkor azonban – az egyedi- és csoportmentesítések gazdasági jelentőségét is mutatva – az alapító szerződések és a további rendeleti szintű jogforrások rögzítik és kiveszik ezen tilalmak hatálya alól azokat a megállapodásokat, amelyek versenykorlátozó hatásai egyben a gazdasági fejlődést szolgálják. A mentesítési lehetőségek alapján a kartelltilalom nem vonatkozik azokra a megállapodásokra, amelyek hozzájárulnak a termelés és a forgalmazás javításához, a műszaki és a gazdasági haladás előmozdításához akként, hogy a fogyasztóknál és a gazdasági szférában realizálódó előnyöknek kompenzálnia kell a gazdasági verseny korlátozásából fakadó hátrányokat.²⁰ E tekintetben megállapítható, hogy az Európai Unió prioritásai között szerepel a kutatás-fejlesztési tevékenységek ösztönzése és az innovációs folyamatok támogatása, amelyet adott esetben a gazdasági verseny egyensúlyi helyzetének a fenntartása elé helyez, ugyanakkor

¹⁵ Uo. 58., 62., 88-89.

¹⁶ GOLDPERGER ISTVÁN: *A tudásalapú növekedés lehetőségei és korlátai a magyar gazdaságban*. Köz-gazdaság – Tudományos Füzetek. 2009. 4. évf. 2. szám, 69., 73.; WISH, 2010. 756.

¹⁷ A gazdasági verseny OECD által adott meghatározására vonatkozóan lásd: TÓTH, 2007. 20.

¹⁸ Lásd az egyedi- és csoportmentesítésekre vonatkozóan részletesen: TATTAY Levente: *A szabadalmi és know-how licencia csoportmentesítések*. Szerzői jogi és Iparjogvédelmi Szemle, 2013. 8. évf. 5. szám, 5-24.; Lásd a szellemi tulajdon hasznosítására kötött szerződések és a mentesítési lehetőségek együttes értelmezésének részletes bemutatását: WISH, 2010. 756-795.

¹⁹ *Az Európai Unióról és az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés*. Lisszabon; 2009. 101. cikk (1) bek. (a továbbiakban: EUMSZ.)

²⁰ EUMSZ. 101. cikk (3) bek.; Az egyedi és csoportmentesítések rendszerére vonatkozóan lásd részletesen az európai versenyjog relációjában, különös tekintettel a kapcsolódó rendeletekre: FEJES GÁBOR: *A versenyre, az adózásra és a jogszabályok közlítésére vonatkozó közös szabályok*. 101. cikk. In: Osztovits András (szerk.): *Az Európai Unióról és az Európai Unió működéséről szóló szerződések magyarázata* 2. Complex, Budapest, 2011. 1897-1910.

azonban, ha a technológia-átadási megállapodások súlyos versenykorlátozó rendelkezéseket tartalmaznak, akkor a gazdasági verseny védelme élvez feltétlen oltalmat a kutatás-fejlesztésekkel és az innovációval szemben.²¹ Az EUMSZ. 36. cikke alapján kivétel tehető az import- és exportkorlátozások és tranzitszállítás tilalma alól abban az esetben, ha azt – többek között – az ipari tulajdon védelme indokolja.

A gazdasági verseny globalizációjának fényében ki kell térni a jogkimerülés intézményére is, amelyet az árumozgás szabadságára, annak elősegítésének eszközeként kell értékelni. A jogkimerülés nemzeti, nemzetközi és regionális szinten ismert, de szabályozása megvalósulhat két állam közötti bilaterális egyezmény révén is. A jogkimerülés szintje ugyanakkor országonként eltér; a párhuzamos import engedélyezésének kérdése nem függetleníthető – többek között – a jogtulajdonosok által elvárt bevétel nagyságától, az új termékek fejlesztésébe történő befektetési hajlandóságtól, minőségvédelmi előírásoktól, amelyek gazdasági versenyt korlátozó vagy éppen serkentő hatását együttesen, az adott állam politikai, gazdasági, jogi berendezkedésével összefüggésben lehet értelmezni. Az Európai Bíróság – a védjegyoltalom kivételével – a regionális jogkimerülés talaján állva fejlesztette ki doktrínáját, melynek értelmében a szellemi tulajdonjogok kizárólagos jogosultja az ennek alapján kifejlesztett és legyártott dologi termék valamely tagállamban történő első forgalomba hozatalát követően nem korlátozhatja ezen termék más tagállamban történő elidegenítését, értékesítését. A párhuzamos import kizárása tehát nem összeegyeztethető az áruk szabad mozgásával.²²

A szellemi alkotótevékenység eredményeképpen kifejlesztett termék minőségi színvonala és egyedisége versenyelőnyt képezhet az adott piacon, ugyanakkor azonban a gazdasági szereplő döntési lehetőségei az ár- és az értékesítés feltételeinek meghatározása során determináltak az adott piacon jelenlévő versenytársak gazdaságpolitikájától függően.

4. Fogyasztói szükségletek a szabadkereskedelem és a szellemi tulajdon- és jogvédelem fényében

Egyik oldalról a technika rohamos fejlődése, míg másik oldalról ezzel összefüggésben a fogyasztói igények dominanciája indukálja az alábbiak vizsgálatát:²³

A szabadkereskedelem keretei között megjelenő gazdasági kapcsolatok a fogyasztói igények és szükségletek kielégítése által determináltak. Az internet nyújtotta, tulajdonképpen határok nélkül történő információ-áramlás következtében jelentős mértékben megnőtt a fogyasztói akarat, amelyre a gyártók a legújabb technológiai megoldások kidolgozásával és alkalmazásával reagálnak; csak a fogyasztói igényekre tekintettel lévő újítások által képes a vállalkozás a piaci versenyben elfoglalt piaci pozícióját megőrizni. Általánosságban megállapítható, hogy egy-egy termék fejlesztésének folyamata a fogyasztói igények minél teljesebb körű és jobb minőségben történő kiszolgálását célozza azzal, hogy a termékkel kapcsolatos fogyasztói tapasztalatok, vásárlói visszajelzések, garanciális igények érvényesítése

²¹ Uo. 8., 20-22.

²² Lásd erre vonatkozóan részletesen: Tosics Nóra: *A szerzői jog nemzeti, nemzetközi és regionális kimerülésének kérdései*. Szerzői Jogi és Iparjogvédelmi Szemle, 2003. 108. évf. 1. szám, <https://www.sztnh.gov.hu/hu/kiadv/ipsz/200302/01-tosics.html> (letöltés ideje: 2018. február 2.)

²³ MEZEL, 2012. 17.

szükségképpen visszacsatolást jelent a gyártó számára, és visszahat a fejlesztési fázisra.²⁴

A fogyasztói társadalmat a gyorsan változó igényekhez történő alkalmazkodás és az ezt elősegítő fejlett technológia jellemzi. A fogyasztó vásárlói magatartását többek között a termék minősége határozza meg,²⁵ gazdasági összefüggéseiben a kutatás-fejlesztési tevékenységek az életszínvonal és az életminőség javítását célozzák végső soron a fogyasztók részére értékesített termékek megfelelő színvonalának garantálásával.²⁶ A termékkínálatot – jelen tanulmány célkitűzésével összefüggésben – specializált szakképzettséggel rendelkező szakemberek és munkaerő, a termeléshez használt gépi technológia, illetve az energia- és környezethatékonyság befolyásolja, figyelembe véve a termékfejlesztéshez kapcsolódó költségráfordításokat is.²⁷ Ez utóbbi a termék minőségével összefüggésben az árképzésre gyakorol hatást akként, hogy a jobb minőségű, ugyanakkor drágább termék megszerzését jelentő fogyasztói döntés és választás a fogyasztó részére rendelkezésre álló vagyoni-jövedelmi viszonyoktól függ.²⁸

A szellemi tulajdonvédelem előírásai e tekintetben – a fogyasztói szükségletek kielégítését is szolgálva – a termékek minőségi jellemzőire gyakorolnak hatást. Kismértékű átfedést és szűk keresztmetszetet mutatnak a termék minőségi követelményei tekintetében – akár nemzetközi szinten is alkalmazott – műszaki szabványok, valamint az Európai Unió belüli a honosított európai szabványokban foglalt biztonsági előírások. Az adott államon belül kötelező jelleggel előírt és alkalmazandó, a műszaki-biztonsági követelményeket rögzítő jogi előírásokat (ide sorolva a termékbiztonságot) a termék fejlesztési folyamata során is figyelembe kell venni, amelyek e tekintetben az állam belső piacát, felhasználóit és fogyasztói védő, az importtermékekkel szemben is érvényesülő feltételeket jelenítenek meg.²⁹

5. A szellemi tulajdon- és jogvédelem jogi szabályozása

a) A jogi szabályozás célkitűzései a globális gazdaság fényében

Az innovációbarát, a műszaki alkotómunkát ösztönző és a technológia transzferjét elősegítő gazdasági és jogi környezet alapvető célkitűzése, hogy egyrészt biztosítsa a kutatások eredményeinek minél szélesebb körű társadalmi hasznosulását. Másrészt további prioritásként és a gazdasági folyamatok (fejlesztés-gyártás-értékesítés) egészét átható követelményként értékelhető, hogy a gazdasági szereplők részére (ide értve az alkotó érdekeit is) akár nemzetközi, akár hazai viszonylatban értelmezve lehetőséget teremtsen a költségráfordítások megtérülésére és fedezetére, valamint gazdaságtani szempontból a kutatás-fejlesztési tevékenység rentábilis, profitot realizáló kifejtésére.³⁰ A műszaki-technológiai fejlesztések

²⁴ Uo. 19., 24.

²⁵ FAZEKAS Judit: *Fogyasztóvédelmi jog*, Complex Kiadó, Budapest, 2007. 65.

²⁶ TATTAY Levente: *Versenyképesség, innováció és szellemi alkotások az Európai Unióban*. 2014. 9. évf. 4. szám, 22.; LENGYEL, 2010. 141.; KESERŰ Barna Arnold: *A szellemi tulajdon a fenntartható fejlődés szolgálatában. I. A szellemi tulajdon-jogok hatása a fejlődésre*. Szerzői Jogi és Iparjogvédelmi Szemle, 2015. 10. évf. 4. szám, 8.

²⁷ FAZEKAS, 2007. 66.

²⁸ TÓTH, 2007. 28.

²⁹ FAZEKAS, 2007. 107.; Lásd erre vonatkozóan részletesen: BAKOS-KOVÁCS Kitti: *A termékbiztonság ágazat-specifikus normái és szabályozási struktúrája* c. tudományos előadás szerkesztett változata; a konferencia címe: A gazdasági jogalkotás aktuális kérdései. Győr, 2017. október 18. (megjelentetés alatt)

³⁰ Az 1995. évi XXXIII. törvény indokolása a találmányok szabadalmi oltalmáról – Általános indokolás II. rész,

előtérbe állítása tehát a gazdaság versenyképességének növekedését eredményezi a nemzetközi és hazai termékválaszték bővülése, az annak előállítására szolgáló technológia jelentős korszerűsítése, a K+F tevékenységet folytató szervezetek közötti együttműködések, továbbá ezek anyagi erőforrásokkal történő támogatása révén.

A szabadkereskedelem és a szellemi tulajdonvédelem jogi eszközeinek kölcsönhatása nem függetleníthető a globális gazdaság törvényszerűségeitől azzal, hogy a szellemi alkotások jogi védelmének hatálya territoriális jelleggel, azaz nemzeti keretek között érvényesül. Ebből fakadóan a szerzői művek, műszaki alkotások jogi oltalma – annak a szabadkereskedelemre gyakorolt hatását tekintve – gátló tényezőként értékelhető még akkor is, ha a szellemi tulajdon oltalmára hivatott jogintézmények és hatósági szervezetrendszer kialakításának elsődleges célja nem a gazdasági verseny egyes szereplőinek (versenytársak és fogyasztók védelme), hanem olyan – a magánjog szabályozási tárgykörébe eső – jogviszonyok rendezése, amely a személyiség kiteljesedését szolgálva és azt elősegítve teremt alapot – végső soron a jog védőpajzsával, és a hozzá kapcsolódó állami kényszerítő hatalommal támogatva – az emberi szellemi és alkotótevékenység szabad kibontakozásának azáltal, hogy védi az ennek eredményeképpen létrejövő alkotásokat.

A szellemi tulajdon jogi védelmének elsődleges célja – gazdaságtani szempontokkal összevetve – ugyanakkor nem az adott állam piacának zárása vagy nyitása, hanem a szellemi tevékenység eredményének legerősebb szintű, jogi eszközökkel megtámogatott oltalma (a szerzői jog és az iparjogvédelem területén), illetve – a szellemi tulajdon- és jogvédelem harmadik pilléréként – a K+F tevékenységek akár szervezeti szempontú jogi kereteinek és lehetőségeinek a megteremtése, akár pénzügyi források nyújtásával történő támogatása, ösztönzése. A szellemi alkotások jogi oltalmának territoriális jellege a nemzetközi gazdasági kapcsolatokban protekcionista jelleggel bír az alábbi korrekciós tényezők egyidejű figyelembe vétele mellett: a) létezik nemzetközi szintű és regionális oltalomszerzés; b) a szerzői jogi oltalom a Berni Uniók Egyezmény révén nemzetközi jellegűnek tekinthető; c) külföldiek számára is nyitva áll a territoriális oltalomszerzés lehetősége. Az előbbieken túlmenően a tudás- és technológia-transzfer jogi kereteit rendező, illetve költségfinanszírozását lehetővé tevő jogszabályi előírások mindenképpen a szabadkereskedelmet előmozdító hatás érvényesülését idézik elő.

A nemzetközi kereskedelmi kapcsolatok mögött látni kell azt az igényt is, amely megköveteli, hogy a szellemi alkotótevékenység eredményeit oltalmazó jogvédelmi eszközök nemzetközi vagy regionális szinten is harmonizálásra kerüljenek, vagy legalábbis kölcsönös elismerésben részesüljenek, átlátható feltételekkel bírjanak. A szellemi alkotások jogi védelmének kiépítése és annak szintje ugyanakkor függ az államok gazdasági fejlettségétől is; eltérően érvényesül, illetve más prioritások mentén alakul a fejlődő térségekben és a fejlett országokban.³¹

A nemzetközi áruforgalom és a technika fejlődése a határokat átlépve a szerzői jog területén is megkívánta a külföldi szerzők megfelelő védelmi rendszerének a kiépítését, melynek következtében számos szerzői jogi tárgyú bilaterális, regionális és multilaterális nemzetközi egyezmény született.³² Ezek közös célja, hogy minimális keretszabályokat, a

GOLDPERGER, 2009. 72.

³¹ Vö. TRIPS-egyezmény 66. cikk; LENGYEL, 2010. 98.; KESERŰ, 2015 (5. szám). 20.

³² Lásd a szerzői joghoz és az iparjogvédelemhez kapcsolódó nemzetközi egyezményekre vonatkozóan: FORGÁCS Tünde: *A szellemi tulajdon területét szabályozó nemzetközi szerződések a magyar jogban, különös tekintettel az e szerződések kihirdető nemzeti jogforrásokra és a soft law problematikájára*. Publicationes Universitatis

szerzők számára egy alapszintű, minden államban érvényesülő védelmet biztosítsanak, ugyanakkor azonban minden esetben szükséges az, hogy ezeket a nemzetközi szintű megállapodásokat az adott állam a nemzeti jog részévé tegye.³³ Az Európai Unió a szerzői jogot egyrészt a védelmi időre és a szellemi tulajdonhoz kapcsolódó jogok érvényesítése tárgyában általános jelleggel, míg a szellemi alkotások egyes típusaihoz igazodóan heterogén módon, az egységes belső piac hatékonyabb megvalósításához szükséges mértékben, irányelvek segítségével szabályozza, amely – többek között – a szoftverek, a hangfelvételek, az audiovizuális művek és az adatbázisok jogi védelmére kiterjedő harmonizációt jelent.³⁴

A tudományos műszaki eredmények hasznosítása ma már nem csupán egy állam gazdasági potenciálját növeli, hanem döntő szerepe van a nemzetközi versenyben és az innováció-fejlesztésben is.³⁵ Ugyanakkor csakúgy, mint a szerzői jogi oltalom, az iparjogvédelem jogintézményei által nyújtott védelmi lehetőségek hatálya is területiális jellegű. Ennek keretében az egyes oltalmi formák csak annak az államnak a területén biztosítanak monopolhelyzetet és kizárólagos jogi védelmet az igény jogosult számára, amelyben a bejelentést tették. A technika fejlődésével, a több állam területén működő transznacionális vállalatok elterjedésével, a kutatás-fejlesztési projektek nemzetközivé válásával azonban a műszaki alkotások országhatárokat átlépő áramlása is megkezdődött, illetve felgyorsult. Erre a jelenségre a nemzetek közösségének is adekvát választ kellett adnia a vonatkozó jogszabályok közelítésével, az iparjogvédelem területét is átfogó nemzetközi kooperáció kiépítésével, valamint univerzális jellegű megállapodások elfogadásával.³⁶ Ezen nemzetközi megállapodásokhoz számos mellékegyezmény is társul, amelyek tartalmazzák az egyes iparjogvédelmi oltalmi formákhoz kapcsolódó osztályozási rendszereket akként, hogy betűrendes jegyzékben rendszerezik egy-egy iparágon belül megvalósuló műszaki alkotások, valamint a formatervezési mintaoltalom esetében a mintahordozók lehetséges formáit, amely egységes megjelöléseket a nemzeti bejelentések esetében is alkalmazni kell. Az egyetemes nemzetközi szerződésekhez kapcsolódnak azok az államközi lajstromoztatási megállapodások is, amelyek az iparjogvédelem területén a nemzetközi szintű hivatalos bejelentést és nyilvántartásba vételt teszik lehetővé és szabályozzák.

A nemzetközi iparjogvédelmi együttműködés keretein belül megvalósuló jogegységesítési törekvések azonban nem csak univerzális jelleget ölthetnek, hanem regionális szinten is megjelenhetnek. Az egységes szabadalmi oltalom az EU prioritásai között szerepel; a jogi eszközrendszer a hatályba lépésre vár, amelynek az elsődleges akadálya a Brexit. A közösségi formatervezés és mintaoltalom jogintézményét, valamint az európai uniós védjegyet az Európai Unió rendeleti szinten, azaz a tagállamokban közvetlenül alkalmazandó és közvetlenül hatályosuló jogforrással szabályozza.³⁷

A nemzetközi licencialforgalom számottevő mértékére tekintettel a nemzetközi kereskedelmi jog keretei közé illeszkedve a TRIPS-megállapodás tartalmaz olyan rendelkezéseket,

Miskolcensis. Sectio Juridica et Politica. 2012. Tomus XXX/1. 271-289.; LONTAI Endre – FALUDI Gábor – GYERTYÁNFY Péter – VÉKÁS Gusztáv: *Magyar polgári jog – a szellemi alkotások joga*, Eötvös József Könyvkiadó, Budapest, 2008. 16-17.

³³ Lásd a szerzői jogot érintő nemzetközi egyezményeket részletesen: MÁDL – VÉKÁS, 2014. 373-374.;

³⁴ MÁDL – VÉKÁS, 2014. 381.

³⁵ Az innováció fogalmára vonatkozóan lásd: TATTAY, 2014. 13-14.

³⁶ Vincze Attila (szerk.): *Iparjogvédelmi kézikönyv*. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1994. 197.; Lásd az egyes iparjogvédelmi oltalmi formákra vonatkozó nemzetközi egyezményekre vonatkozóan részletesen: MÁDL – VÉKÁS, 2014. 383-386.; LONTAI – FALUDI – GYERTYÁNFY – VÉKÁS, 2008. 17-18.

³⁷ Lásd erre vonatkozóan részletesen: MÁDL – VÉKÁS, 2014. 387-393.

amelyek az oltalmi formákon és a védelmi idő minimumán kívül érintik a felhasználás egyes eseteit, valamint a szellemi tulajdonhoz kapcsolódó jogok érvényesítésének alapjait, különös tekintettel az államok közötti határforgalommal kapcsolatos követelményekre.³⁸ Ugyanakkor azonban megállapítható, hogy a szerzői jogra és az egyes iparjogvédelmi oltalmi formákra kiterjedő nemzetközi egyezmények nem térnek ki a szellemi alkotások felhasználásának és hasznosításának szerződéses kereteire, valamint a vagyoni jogok átruházásának lehetőségére sem. A szellemi alkotás jogi védelmét engedély nélküli hasznosítás esetén egyrésztől annak az államnak a joga szerint kell elbírálni, amely államban a védelmet igénylik,³⁹ míg másrésztől a felhasználási vagy licencfeltételekre, illetve további szerződéses rendelkezésekre irányadó jog tekintetében megállapítható, hogy annak megválasztásáról a felek a szerződésben szabadon rendelkezhetnek.⁴⁰

b) A jogi szabályozás struktúrája teleológiai megközelítésben

A szellemi tulajdon- és jogvédelemmel szemben a technológiai vívmányok sokszínűsége, a digitalizáció és az információcsere határok nélkülsége, illetve rohamos fejlődése, valamint a hírközlési ágazat térhódítása azt a követelményt támasztja, hogy a digitális technológia új jelenségeit hogyan és miként lehet beilleszteni a meglévő jogi keretek és oltalmi formák közé, továbbá az új felhasználási módok (fájlcseré, videó-megosztás stb.) – a jog stabilitásának fényében – hogyan értékelhetők és értelmezhetőek a szerzői joghoz és az iparjogvédelemhez kapcsolódó jogintézmények adekvát alkalmazása során.⁴¹

A szellemi alkotások jogának területi meghatározottsága, illetve erőteljes magánjogi alapjai azt eredményezik, hogy a szellemi tulajdon- és jogvédelem szabályozó eszközeinek kialakítása a nemzetállamok hatáskörébe tartozik akként, hogy a kapcsolódó belső jogi előírások – azok fő jellegzetességeit tekintve – az egyes államok magánjogi hagyományaiba és tradícióiba illeszkedve gyökereznek. A jogterület nemzetközi és európai uniós jogi háttere a szellemi alkotásokhoz fűződő személyiségi jogok szabályozását nem tekinti prioritásnak, hiszen a jog gazdasági megközelítése felől építi ki a védelmet. A hangsúly ebből fakadóan eltolódott a szellemi alkotások és az egyes oltalmi formák keretrendszerének nemzetközi szinten történő szabályozására, illetve a kapcsolódó kizárólagos jogok biztosítására és érvényesítésére közérdekű szempontok figyelembe vétele mellett.⁴² A személyiségi jogi elmélet alapján azonban az alkotó és a feltaláló személyének védelme kerül előtérbe a személyhez fűződő jogok törvényi szintű biztosítása révén akként, hogy e tekintetben a jog alanya köré szerveződik és értelmezendő a jogvédelem.⁴³ A tulajdoni megközelítés ezzel szemben egyrészt a jog tárgyára, az oltalom alá eső szellemi alkotásra fókuszál,⁴⁴ amelyhez abszolút szerkezetű jogviszony keretei között – a tulajdonjog részjogosítvá-

³⁸ KESERŰ, 2015 (5. szám). 19-20.; A szellemi javak tekintetében megvalósuló nemzetközi és uniós egységesítési törekvések kapcsolatára vonatkozóan lásd: BOYTHA György: *Ötvenéves az Európai Közösség – A szellemi termékek európai közösségi jogvédelmének kapcsolódása az ENSZ Szellemi Tulajdon Világszervezete és a Világkereskedelmi Szervezet szerződéséhez*. Iustum Aequum Salutare III. 2007/4. 61-76.

³⁹ MÁDL – VÉKÁS, 2014. 376.

⁴⁰ Uo. 377.

⁴¹ Uo. 381.

⁴² MÁDL – VÉKÁS, 2014. 377.

⁴³ LONTAI – FALUDI – GYERTYÁNFY – VÉKÁS, 2008. 10-11., 22.

⁴⁴ Wish, 2010. 754-755.; Keserű, 2015 (4. szám). 7-9.

nyaihoz hasonlóan – kizárólagos (vagyon) jogokat rendel.⁴⁵ Ezen jogok gyakorlására ugyanakkor csak a relatív szerkezetű jogviszonyok révén, a felhasználásra és hasznosításra engedélyt adó szerződés alapján kerülhet sor, amely a jogterület kötelmi jogi vetületeit adja (akár nemzetközi kereskedelmi szerződések keretei között is megjelenve). Komplex megközelítmódban vizsgálva, a szellemi tulajdon- és jogvédelem gazdasági és társadalmi rendeltetésének fényében a továbbiakban megállapítható, hogy a fenti magánjogi alapokon kívül erőteljesen érvényesülnek a versenyjogi behatások (amelyek nem csupán nemzeti keretek között, hanem integrációs szinten is jelentős hangsúlyt kapnak), illetve az oltalom bejelentésével összefüggésben a kapcsolódó hatósági eljárások és szervezeti rendszer, továbbá a K+F tevékenységhez kapcsolódó közfinanszírozási lehetőségek kiépítése közjogi szabályozó normákkal történik, amelyek megteremtése – az intézményrendszer szintjén – szintén az egyes államok hatáskörébe tartozik.⁴⁶

Az integráció formáitól függően – jelen esetben az Európai Unióra is fókuszálva – a több tagállam részvételével, határon átnyúló regionális együttműködések keretei között megvalósuló kutatás-fejlesztések anyagi támogatása, pályázati forrásokból történő finanszírozásának lehetőségei és jogi keretei hatékonyabban segíthetik elő a kutatás-fejlesztési tevékenységek megvalósítását, a szellemi alkotótevékenység eredményeképpen létrejövő tudományos-műszaki eredmények hasznosítását a belső piacon, egyrésztől értelmezve úgy, hogy a hasznosítás akár több tagállam gazdasági szereplőinek a közreműködésével, másrészt akár több tagállam fogyasztói részére történő értékesítés révén realizálódhat. A regionális együttműködések keretei között megvalósuló kutatás-fejlesztések nem csupán a szellemi kapacitások integrálását és a K+F eredmények határon átnyúló felhasználását, értékesítését ösztönzik, hanem a kapcsolódó szervezeti kereteket vizsgálva megállapítható, hogy egyben lehetőséget adnak nagyberuházások, infrastrukturális projektek és fejlesztések kivitelezésére is, amelyek révén a kutatás-fejlesztések támogatása szélesebb körben eredményez piacserkentő hatást.

Egy-egy K+F tevékenységhez kapcsolódó nagyberuházás felölelheti az infrastrukturális (akár építőipari beruházás keretei között, akár egyben városfejlesztést is magában foglalva) és szervezeti feltételek megteremtését (például gazdasági társaság alapítása révén), amelyhez a jog tágabb megközelítésben, ám mégis a mögöttes gazdasági folyamatokat leképezve – a szellemi tulajdonvédelemhez kapcsolódó jogszabályokon kívül – egyrészt a társaságalapítás szabadságának a keretei között, másrészt a támogatások felhasználásának odaítélése tárgyában (például közbeszerzési eljárás lefolytatásának kötelezettsége), továbbá a tervezési-kivitelezési fázisra épülő – adott esetben szerzői jogi védelem alá eső művek és iparjogvédelmi alkotások létrehozatalát jelentő, illetve felhasználását is engedélyező – egyedi szerződések megkötése, továbbá ezek teljesítési kötelezettsége révén csatlakozik. Megállapítható, hogy a jogi előírások a szellemi alkotótevékenység kibontakozása a kutatás-fejlesztés megvalósítási előfeltételeinek megteremtésétől kezdve egészen a K+F tevékenység kifejtésén keresztül a szellemi alkotótevékenység eredményének gazdasági szempontú hasznosítását (beleértve nem csupán a gyártási folyamatot, hanem magában foglalva a szellemi alkotómunka alapján kifejlesztett és gyártott termék kereskedelmi forgalomban – akár forgalmazó, akár fogyasztó részére – történő értékesítését) is átfogják, amely egyedi jogviszonyokban egymásra épülő és egymásra tekintettel megkötött szerződések és kontraktuális kapcsolati háló keretei között realizálódik. A jog ugyanakkor közjogi

⁴⁵ LONTAI – FALUDI – GYERTYÁNFY – VÉKÁS, 2008. 22.

⁴⁶ Uo. 23.

előírásai révén korlátokat is állít a szellemi alkotótevékenység szabad kibontakozása elé, amelyek eltérést nem engedő előírásokat tartalmaznak a hasznosító vállalkozások szervezeti formáira, működésére,⁴⁷ a termékek biztonsági előírásaira, valamint a támogatások felhasználására nézve.

A kutatás-fejlesztések sikerességéhez és hatékonyságához járul még hozzá a piaci szereplők akár határon átnyúló, akár nemzeti keretek között megvalósuló együttműködése. A szervezeti jellegű kapcsolódási pontok tekintetében megállapítható, hogy egy-egy K+F projektben nem csupán akár újonnan alapított vagy már, döntő többségükben gazdasági társaság formájában működő piaci szereplők vesznek részt, hanem az egyetemek, mint kutatóhelyek révén, költségvetési szervek is.⁴⁸ E vonatkozásban külön elemzés tárgyát képezi az egyetem és a kutatás-fejlesztésben részt vevő gazdasági társaság, valamint a K+F tevékenység eredményét hasznosító vállalkozás között létrejövő konzorcium vagy klaszter szerződéses alapú kereteinek elemzése.⁴⁹ Az innovációs törekvések keretei között megjelenő technológia-transzfer a vállalkozások együttműködése révén szükségképpen összefonódik a más államban történő letelepedés jogi lehetőségeivel, korlátaival, ugyanakkor a gazdasági szereplők külső és belső szervezeti kereteit meghatározó jogi előírások – még az európai integráció keretei között is – az egyes államok belső jogi előírásai által meghatározottak.

A szellemi tulajdon hasznosítására és piaci-gazdasági tevékenység keretében történő felhasználására, a kapcsolódó engedély megadására – az egyes oltalmi formákat rendező jogszabályi előírásokon kívül – polgári jogi jogviszonyban, magánjogi szerződések keretei között kerülhet sor. A kapcsolódó kontraktuális keretek rendkívül heterogének és sokrétűek visszatükrözve ezen társadalmi-gazdasági kapcsolatok komplexitását: egyrésztől megteremthetik – mintegy előzetes követelményként – a K+F tevékenység kifejtéséhez szükséges infrastrukturális kereteket, másrészt biztosíthatják a kutatás-fejlesztési tevékenység finanszírozását vagy támogatását,⁵⁰ magukban foglalhatják magának a szellemi alkotótevékenység, mint emberi magatartás kifejtésének feltételeit, rendelkezhetnek az egyes oltalmi bejelentésekről és az oltalom fenntartásának kötelezettségeiről, továbbá kiterjedhetnek a szellemi alkotás felhasználására, az erre vonatkozó jogi felhatalmazás (engedély) megadására, beleértve a technológia-transzferhez kapcsolódó és a szellemi alkotások gyakorlati hasznosítására irányuló technológia-átadási megállapodásokat is.⁵¹ Bár a szerzői jogi és iparjogvédelmi tárgyú törvények rendezik a felhasználási és az iparjogvédelmi licencszerződés alapvető sajátosságait, azonban a fejlesztési-termelési-értékesítési kapcsolatok heterogenitása és egy-egy szellemi alkotás felhasználása során megjelenő egymásra épülő, a mögöttes gazdasági mechanizmusokat is leképező bonyolult kapcsolati struktúra szerződéses rendelkezésekbe foglalása azt eredményezi, hogy a felek jogainak és kötelezettségeinek kialakítása, valamint a szerződés tartalmának meghatározása során különös jelentőséggel bír – a speciális jogszabályok kötelező, eltérést nem engedő előírásainak szem előtt tartásával – a szerződéses szabadság elve és érvényesülése. Ezen szerződések

⁴⁷ 2014. évi LXXVI. törvény - a tudományos kutatásról, fejlesztésről és innovációról 34. §; A spin-off társaságokra és hasznosító vállalkozásokra lásd részletesen: MOLNÁR István: *Szellemi tulajdon menedzsment és technológia-transzfer*, InnovAID Innovációs és Gazdasági Tanácsadó Kft., Kecskemét, 2008. 149-184.

⁴⁸ SIMAI, 2011. 7.

⁴⁹ LENGYEL, 2010. 174., 225-227.

⁵⁰ A támogatási szerződésre vonatkozóan lásd: PAPP Tekla: *Licencszerződés*. In: Papp Tekla (szerk.): *Atipikus szerződések*. Opten Kiadó, Budapest, 2015. 319., 550-561.

⁵¹ Ez utóbbi tekintetében lásd: MOLNÁR, 2008. 14-17.

gazdasági jelentősége kiemelkedő súlyú, hiszen ha a szellemi alkotások felhasználásának és hasznosításának engedélyezését vesszük figyelembe, akkor megállapítható, hogy a nemzetközi licencforgalom ma már dinamikusabban fejlődik és nagyobb gyakorlati előfordulással bír, illetve jelentősebb vagyoni értéket képvisel, mint az egyszerű áruforgalom.⁵² Tekintettel arra, hogy egy-egy infrastrukturális beruházás, K+F tevékenység, illetve a szellemi alkotások gyakorlati hasznosítása magas fokú kockázatokat és anyagi befektetéseket rejt magában, így az alkalmazott szerződéses rendelkezések között különös hangsúlyt kap a felek közötti kockázat-megosztás rendezése, a bizalmi viszony és a hosszú távú együttműködés szabályozása;⁵³ az egyes szerződések ebből fakadóan nem vegytisztán jelennek meg, hanem egyrésztől több szerződéstípus alapvető jellegzetességeit egyesíthetik, másrésztől pedig a kutatás-fejlesztések sajátosságaira tekintettel tartalmazhatnak olyan egyedi, speciális rendelkezéseket, amelyek nem tipizálhatóak más szerződésfajták alapján.⁵⁴

A piaci szereplők – saját gazdasági érdekeiket mérlegelve – szabadon dönthetnek arról, hogy egy-egy kutatás-fejlesztési vagy szellemi alkotótevékenység keretei között létrejövő műszaki alkotást kívánják-e a vonatkozó jogi rendelkezések alapján valamely oltalmi formával védeni, azt a hatóságnál bejelenteni és lajstromoztatni, vagy annak tárgyát titokban tartják. Ez utóbbi esetben a titkos műszaki megoldást, ismeretet, tapasztalatot a személyiségi jogok (vállalkozások tekintetében személyhez fűződő jogok) keretei között az üzleti titok és a know-how (védett ismeret) védelme illeti meg, amelynek hazai szabályozása a nemzetközi és az uniós jogfejlődéssel összhangban alakul.⁵⁵ Az üzleti titok és a know-how jogi védelme bár alkalmas arra, hogy az adott műszaki megoldás, ismeret és tapasztalat részére – meghatározott feltételek fennállása esetén – a személyiségi jog eszköztárának alkalmazásával jogi védelmet biztosítson, ugyanakkor azonban a törvényi szabályozás nem kapcsol hozzájuk kizárólagosan gyakorolható vagyoni jogokat, hanem a Ptk. személyiségi jogi előírásai csak a titok és a védett ismeret jogosulatlan és tisztességtelen megszerzésével szemben nyújtanak védelmet.⁵⁶

A szellemi tulajdonvédelemre vonatkozó normaanyag részét képezik azok a hatósági és eljárásjogi jellegű rendelkezések is, amelyek a nyilvántartásba vételhez kötött jogi védelem esetén a lajstromoztatás és a bejelentés feltételeit, elbírálásának rendjét szabályozzák, illetve megteremtik az ehhez szükséges intézményi szervezetrendszer.

A szellemi tulajdonjoghoz fűződő jogok megsértését büntetőjogi szankciók is sújthatják; a Btk. a vagyon elleni bűncselekmények között szabályozza a kapcsolódó törvényi tényállásokat. A büntetőjogi felelősség megállapításának előkérdéseként merülhet fel a lajstromozott oltalom terjedelme, amelynek elbírálására hatósági eljárás keretei között a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala jogosult a büntetőeljárás bíróság részéről elrendelt egyidejű felfüggesztése mellett. A védjegyhasználatlal összefüggésben merülhet fel az áru hamis megjelölésének bűncselekménye, azonban ez esetben a jogi védelem elsődlegesen nem a szellemi tulajdonjogok megsértéséhez kapcsolódik, hanem a gazdasági verseny tisztaságát hivatott garantálni.⁵⁷

⁵² LONTAI – FALUDI – GYERTYÁNFY – VÉKÁS, 2008. 288.

⁵³ PAPP, 2015. 324-325.

⁵⁴ Vö. ezzel összefüggésben részletesen: MOLNÁR, 2008. 127-148.

⁵⁵ FALUDI, 2013. 80.; FÉZER, 2014. 352.

⁵⁶ Uo. 295.

⁵⁷ Lásd a szellemi tulajdon büntetőjogi védelmére részletesen: KARDOS Andrea – SZILÁGYI Dorottya: *Szellemi alkotások büntetőjogi védelme – I. rész.* Szerzői Jogi és Iparjogvédelmi Szemle. 2011. 6. évf. 6. szám, 5-26.

Szélesebb körű kapcsolódási pontokat keresve megállapítható, hogy a tágabb értelemben vett innováció – a fentiek mellett – megköveteli a megfelelő oktatási (különös tekintettel a felsőoktatásra és a munkaerő átképzésére),⁵⁸ valamint az információs- és kommunikációs rendszerek, hálózatok kiépítését, továbbá a finanszírozás kérdésében szükségképpen összefonódik a tőkebefektetések jogával is, ezen belül a hosszabb távú, kockázati tőkebefektetéseket érintve.⁵⁹ A szellemi tulajdonvédelem térnyerése a digitális technológia rohamos fejlődésével, valamint az energetikai és környezetvédelmi prioritások érvényre juttatásának követelményével is összefüggésben áll,⁶⁰ amely a jogalkalmazás tekintetében a kapcsolódó előírások figyelembe vételét követeli meg.

⁵⁸ PAPP, 2007. 71.; GOLDPERGER, 2009. 71.; SIMAI, 2011. 7.

⁵⁹ Ez utóbbira lásd: MOLNÁR, 2008. 20.; GOLDPERGER, 2009. 73.

⁶⁰ SIMAI, 2011. 16-17.